

คำประสมและหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /-k/ ในภาษาไตดำดีและภาษาไทยพวน
Compound Words and Final Consonant /-k/ in Tai – Khamti
and Thai – Phuan

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ / Wilaisak Kingkham

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Department of Thai Language, Faculty of Humanites, Kasetsart University

Received: September 25, 2019

Revised: October 23, 2019

Accepted: November 07, 2019

Abstract

Formation of compound word in Tai Khamti language and Thai Phuan language consists of noun simple word followed by noun and verb. Formation of noun followed by noun was mostly found in such the two languages. Formation of word by using prefixes, suffixes and agama to compose as Standard Thai was not found, except Thai Phuan word that borrowed word from Standard Thai. Regarding the final consonant /-k/ as the spelling consonant of word, it was found in Tai Khamti language, but it was not found in Thai Phuan language. It will correspond to /-?/.

Keywords: Compound word, Tai-Khamti, Thai-Phuan

บทคัดย่อ

การสร้างคำประสมในภาษาไตคำตี้และภาษาไทยพวน ประกอบด้วยคำมูลที่เป็นคำนามตามด้วยคำนาม คำนามตามด้วยคำกริยา ทั้งสองภาษามีการสร้างคำที่ใช้คำนามประกอบด้วยคำนามมากที่สุด และไม่พบการสร้างคำที่นำคำอุปสรรค คำปัจจัย และคำอาคม มาสร้างคำเหมือนภาษาไทยมาตรฐาน ยกเว้นภาษาไทยพวนที่ยืมคำมาจากภาษามาตรฐาน ส่วนการเกิดหน่วยเสียงท้ายพยางค์ /-k/ ที่เป็นคำสะกดท้ายพยางค์เกิดขึ้นในภาษาไตคำตี้ ในขณะที่ภาษาไทยพวนหน่วยเสียงไม่เกิดท้ายพยางค์ จะเป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียง /-ʔ/

คำสำคัญ: คำประสม, ไตคำตี้, ไทยพวน

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในงานวิจัย

สัญลักษณ์

[ ]	=	การถ่ายถอดเสียง
//	=	การถ่ายถอดเสียงสำคัญ
→	=	กลายเป็น
~	=	แทนวรรณยุกต์เสียงสามัญท้ายตรีในภาษาไตคำตี้
-	=	แทนวรรณยุกต์เสียงสูง – ระดับในภาษาไทยพวน
`	=	แทนวรรณยุกต์เสียงต่ำ – ตก
^	=	แทนวรรณยุกต์เสียงสูง – ตก
‘	=	แทนวรรณยุกต์เสียงสูง – ขึ้น
˘	=	แทนวรรณยุกต์เสียงต่ำ – ขึ้น
:	=	แทนเสียงสระเสียงยาว
=	=	เท่ากับ

บทนำ

1. ประวัติของชาวไตคำตี้

Neog (1971: XVII) ได้กล่าวถึงประวัติชาวไตคำตี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่นับถือพระพุทธศาสนาเหมือนกับชาติพันธุ์ในกลุ่มอื่นๆ ในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย อาศัยอยู่ใน 16 หมู่บ้านในเขตอำเภอโลहित ทางชายแดนตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย ประกอบด้วยหมู่บ้านชาวคำ เคร้ม อิมบัง ฟินกรอ นาน่า อินเทน นาเต่า มาเมือง มาหัง และทางตอนเหนือของตำบลคัคคิมปุระ รัฐอัสสัม ได้แก่ หมู่บ้านบาร์คำตี้ บาร์กอน เดโตลา ตูนิจัน ศรีบุญัน บาร์ปัททา และหมู่บ้านติพย์ลิงค์ ชาวไตคำตี้ได้ย้ายถิ่นฐานจากรัฐฉาน ประเทศพม่ามาสู่รัฐอัสสัมในครั้งหลังศตวรรษที่ 18 เมื่อกษัตริย์ประเทศพม่าชื่อ อาลมพรา (Alomphra) ได้กำจัดทายาทรุ่นสุดท้ายของอาณาจักรฉาน และชาวฉานได้เข้าไปสู่รัฐอัสสัมในช่วงปี 1826 ซึ่งกลุ่มแรกมาจากบาร์คำตี้ (Bar-Khamti) หรือเมืองคำตี้หลวง (Muang-Khamti-Long) ทางตอนเหนือของพม่า ได้ตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำเตงคาปानीแห่งเมืองซอดิยา (Sodiya) ในช่วงเวลาดังกล่าว

Gogoi (1971: 1) ได้กล่าวถึงชาวไตต้นกำเนิดและสาขา (The Tai: Their Origin and Branches) คำว่า “ไต” เกี่ยวข้องกับชื่อแสดงถึงสาขาที่ยิ่งใหญ่ของชาวมองโกลอยแห่งเอเชีย ชาวไตในรัฐอัสสัมได้เข้ามาอาศัยอยู่ในหุบเขาพรหมบุตรเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1,000 ปี ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในนามชาวอาหม ซึ่งมีกลุ่มเล็กๆ กลุ่มอื่นๆ ประกอบด้วย ชาวไตที่มาอาศัยอยู่ในรัฐอัสสัม ได้แก่ ไตคำตี้ ไตพ่าเก ไตตุงง ไตอ้ายตน ไตคำหยาง และโนรา

ในปี พ.ศ. 2293 - 2395 ชาวไตคำตี้ได้อพยพเข้าสู่รัฐอัสสัม จากหมู่บ้านเดิมคือ คำตี้หลวง (Khamti-Long) และปัจจุบันนี้ชาวไตคำตี้ได้ข้ามช่องเขาตอยปาดไกในปี พ.ศ. 2336 ชาวไตคำตี้ได้ร่วมกับชาวกะฉินยัตเอาเมืองซอร์ดิยาตั้งตนเองเป็นเจ้าของแทนแต่ยังจงรักภักดีต่อกษัตริย์อาหม เมื่ออังกฤษยึดอำนาจได้แยกคนไตออกเป็น 2 ส่วน คือ ให้อยู่ที่เดิม คือ บ้านจงคำ เมืองซอดิยา และอีกส่วนหนึ่งอยู่ห่มานครอง เมืองคัคคิมปุระเหนือ

1.1 ชาวไตคำตี้ในประเทศพม่า

ในปัจจุบันชาวไตคำตี้ยังอาศัยอยู่ในทางเหนือของประเทศพม่าที่เมืองกอง (Muang-Kong) มีประชากรชาวไตคำตี้ประมาณ 72,000 คน สามารถพูดภาษาไตคำตี้ได้

และพูดภาษาเมียนมาได้ด้วย โดยชาวไตคำตี้จำนวนหนึ่งได้อพยพจากประเทศพม่ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนของประเทศไทย เนื่องจากปัญหาทางการเมืองภายในประเทศ

Goswami (1988: 147) ได้กล่าวถึงชาวไตคำตี้ในหนังสือ *Studies in Sino-Tibetan Languages* ว่า ได้อพยพมาจากรัฐฉาน ประเทศพม่าเข้าสู่รัฐอัสสัม และรัฐอรุณาจัลประเทศในศตวรรษที่ 18 อาศัยอยู่ใน 9 หมู่บ้าน ในอำเภอลัคคิมปุระ รัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย หมู่บ้านเหล่านี้คือ บ้านจักรคำ (Chakham) เคเรม (Kherem) อิมปัง (Impang) นิงโกร (Ningro) นาน้ำ (Nanam) อินเทน (Inten) นาเต่า (Nathaw) มาหาเรง (Mahareng) มาหาง (Mahang) และบาร์คำตี้ (Barkhamti) บาร์กอน (Barigaon) เดวโตลา (Deotola) ตุนิจัน (Tunijan) สิพพูยัน (Sribhauyan) บาร์ปัดตา (Barphatha) และติบลิง (Tibling) นอกจากนี้ Goswami ยังได้กล่าวถึงจำนวนประชากรในปี ค.ศ. 1971 ชาวไตคำตี้มีจำนวน 4,078 คน และร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

1.2 ชาวไตคำตี้ในประเทศอินเดีย

จำนวนประชากรชาวไตคำตี้ในรัฐอัสสัม และรัฐอรุณาจัลประเทศ ประเทศอินเดีย มีจำนวน 22,000 คน ใน 85 หมู่บ้าน ซึ่งชาวไตคำตี้อาศัยอยู่ในรัฐอัสสัม จำนวน 25 หมู่บ้าน ผู้วิจัยเลือกสถานที่เก็บข้อมูล คือ หมู่บ้านบาร์คำ อำเภอลัคคิมปุระ และเลือกคนบอกภาษา จำนวน 2 คน คือ นางเมมา น้ำสุม และนายระหัด น้ำสุม และอีก 60 หมู่บ้านที่อำเภอโลทิต รัฐอรุณาจัลประเทศ ผู้วิจัยเลือกบ้านน้ำใส และเลือกผู้บอกภาษา 2 คน คือ นางอิก้า มะหยัด และนางฮมเป เวียงเคน

Harris (1976: 113) ได้กล่าวถึงชาวไตคำตี้มาจาก 2 ส่วน ประการแรกคือ หมู่บ้านดั้งเดิม คือ คำตี้ในประเทศพม่า ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยเหมืองแร่ โดยเฉพาะทองคำ จนได้รับการเรียกขานว่า ดินแดนแห่งทองคำ (สุวรรณภูมิ) และอีกแห่งหนึ่งคือ คำตี้ หมายถึง ต้นไม้ที่ทำด้วยเหล็กและให้ผลเป็นทองคำ

2. ประวัติของชาวไทยพวน

ประวัติของชาวไทยพวนเป็นคำที่ใช้ในช่วงที่ได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเดิมเริ่มแรกเรียกกันว่า “พวน” ซึ่งหมายถึง กลุ่มคนที่ตั้งถิ่นฐานในแคว้นเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเวียดนาม

ที่เรียกชื่อว่า “พวน” เพราะเมืองเชียงขวางมีแม่น้ำไหลผ่านชื่อว่า “แม่น้ำพวน” จึงเรียกตามชื่อธรรมชาติ

ชาวไทยพวนได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในประเทศไทยหลายครั้งด้วยกัน คือ สมัยกรุงธนบุรี สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

Liangthanom, W. (1989: 9-10) ได้กล่าวไว้ในหนังสือพจนานุกรมภาษาไทยพวนในอารัมภบทผู้รวบรวมและเรียบเรียงว่า ชาวไทยพวนก็คือ ไทยถิ่นพวกหนึ่งที่ได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารร่วมกับชาวไทยอื่นๆ ในถิ่นแหลมทองนี้เป็นเวลานานร้อยละ ๑ ปีมาแล้ว ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงอธิบายไว้ในสารานุกรมศัพท์ตอนหนึ่งว่า

“....พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก....ได้เมืองจันทน์ และหัวเมืองขึ้นทั้งปวงมาเป็นของไทย....ทรงเชิญพระแก้วมรกต พระบาง และกวาดต้อนผู้คนชาวเวียงจันทน์ลงมาเป็นอันมาก....ให้พวกชาวเวียงจันทน์ตั้งภูมิลำเนาอยู่ตามหัวเมืองชั้นใน....คือ เมืองลพบุรี สระบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา เป็นต้น....”

Phratham Maha Wiranuwat, (1989: 3) ได้กล่าวไว้ในคำปรารภหนังสือพจนานุกรมภาษาไทยพวน ความว่า “....ช่วงหลังๆ พี่น้องไทยพวนได้มีการเคลื่อนย้าย แยกย้ายมาอยู่ตั้งบ้านถิ่นฐานกันตามหลายๆ จังหวัดในเมืองไทย การที่สืบเสาะติดตามแล้วมีถึง 15 จังหวัด....”

จากการสืบค้นในปัจจุบันพบว่า ชาวไทยพวนตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ 23 จังหวัด ประกอบด้วย ลพบุรี ราชบุรี พิจิตร เพชรบูรณ์ แพร่ สระบุรี สุพรรณบุรี ปราจีนบุรี นครนายก สุโขทัย อุตรธานี น่าน สิงห์บุรี เพชรบุรี นครสวรรค์ ฉะเชิงเทรา อุตรดิตถ์หนองคาย พะเยา เชียงราย ชลบุรี อุทัยธานี และกาญจนบุรี

3. การจำแนกคำ (วชิภาค)

ชนิดของคำ

วชิภาค เป็นคำศัพท์ภาษาบาลีมาจากการประกอบคำ 2 คำ คือ วชิ ซึ่งหมายถึง คำพูด หรือถ้อยคำ ส่วน วิชาค หมายถึง การแบ่ง หรือการจำแนกคำ ซึ่ง 2 คำเป็นคำนาม เมื่อนำมาต่อกัน หรือสมาสเข้าเป็นคำเดียวกันเป็น วชิภาค หมายถึง ส่วนแห่งคำ ซึ่งคำนี้

พระยาอุปกิตศิลปสาร (Upakitsinlapasan, Phraya, 1996: 59) ได้ใช้เรียกตามลักษณะของบาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น 4 ภาค คือ อักษรวิธี วจีภาค วากยสัมพันธ์ และฉันทลักษณ์

3.1 การจำแนกคำ

The Royal Institute (2013: 1097) ได้นิยามวจีภาค คือ น. ชื่อตำราไวยากรณ์ ตอนที่ว่าด้วยคำและหน้าที่ของคำ

Thonglo, K. (1990: 210) ได้อธิบายถึงถ้อยคำ คือ อักษรที่ประสมกันแล้วออกเสียงเป็นหน่วยเสียงเดียว ประกอบด้วยสระตัวเดียวเรียก พยางค์ ถ้าเปล่งออกมามีความหมายรู้กันได้ เรียกว่า คำหรือถ้อยคำ และได้แบ่งชนิดของถ้อยคำออกเป็น 7 ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วจีภาค ก็คือ การกำหนดลักษณะของคำ และชนิดของคำในภาษาเพื่อให้เข้าใจ และใช้คำในภาษาได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจตรงความหมาย ซึ่งบทนี้จะกล่าวเฉพาะชนิดของคำเท่านั้น

3.2 คำนาม

The Royal Institute (2013: 621-622) ได้นิยามคำ “นาม” น.ชื่อ, ราชาศัพทใช้ว่า พระนาม ; คำชนิดหนึ่งในไวยากรณ์สำหรับเรียกคน สัตว์ สิ่งของต่าง ๆ ; สิ่งที่ไม่ใช่รูป คือ จิตใจ, คู่กับ รูป.

Upakitsinlapasan, Phraya (1996: 90) ได้นิยาม คำนามเป็นคำบาลี แปลว่า ชื่อ ใช้เรียกคำนามพวกหนึ่งที่บอกชื่อสิ่งที่มีรูป เช่น คน สัตว์ บ้านเมือง เป็นต้น

Thonglo, K. (1990: 214) ได้นิยาม คำนาม คือ คำที่เป็นชื่อของคน สัตว์ สถานที่ สิ่งของ และกิจาอาการต่างๆ

จากการนิยามที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า คำนาม คือ คำที่ใช้เรียกชื่อของคน สัตว์ สิ่งของ และสามารถทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค และเป็นกรรมของกริยาที่เรียกว่า กรรม ได้

3.3 คำกริยา

The Royal Institute (2013: 68) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กริยา น. คำที่แสดงอาการของนาม หรือสรรพนาม

Upakitsinlapasan, Phraya (1996: 83) ได้นิยามว่า กริยา คือ คำที่แสดงอาการของนามหรือสรรพนาม เพื่อให้รู้ว่า นามหรือสรรพนามนั้น ๆ ทำอะไร หรือเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น นกบิน คนนั่งไฟดับ ทั้งนี้คำ “บิน นั่ง ดับ” เป็นคำกริยาแสดงอาการของนาม “นก คน ไฟ” เป็นต้น

Thonglo, K. (1990: 242) ได้ให้ความหมายของกริยา คือ คำแสดงอาการของนามและสรรพนาม หรือแสดงการกระทำของประธาน

จากนิยามดังกล่าวข้างต้นได้ให้ความหมายสอดคล้องกัน คือ คำกริยา เป็นคำแสดงอาการ หรือ แสดงปรากฏอาการของคำนาม และคำสรรพนาม และเป็นการแสดงการกระทำของประธานในประโยค เป็นต้น

4. ลักษณะการสร้างคำในภาษาไทย

จากการศึกษาการสร้างคำ Kingkham, W. (2013: 221-227) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สรุปความได้ว่า

ภาษาไทยมีลักษณะการสร้างคำที่เพิ่มคำประเภทยกเว้นคำอักษะคือ คำอุปสรรค เช่น ความ, โรง, นึก, การ, ชาว และมีลักษณะการเติมปัจจัย เช่น กร ภาพ และ การ พร้อม ทั้งมีการลงอาคมคือการเติมพยัญชนะลงระหว่างพยางค์ด้วย ในการจำแนกการสร้างคำ จะไม่ยกคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตมาประกอบการอธิบาย เนื่องจากเป็นคำยืมและซึ่งนำมาใช้เป็นคำสำเร็จรูปแล้ว

4.1 การเติมอุปสรรคในภาษาไทย

ลักษณะการสร้างภาษาไทยโดยเติมคำเข้าข้างหน้ามีหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การเพิ่มอุปสรรคหน้าคำนาม คำกริยาหรือคำวิเศษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความ + คำกริยา	→	คำนามเช่น	ความ + รัก	=	ความรัก
			ความ + คิด	=	ความคิด

ความ + วิเศษณ์ → คำนาม เช่น	ความ + ดี = ความดี
	ความ + ชั่ว = ความชั่ว
โรง + คำกริยา → คำนาม เช่น	โรง + เรียน = โรงเรียน
	โรง + ทาน = โรงทาน
โรง + คำนาม → คำนาม เช่น	โรง + เรือน = โรงเรือน
	โรง + อาหาร = โรงอาหาร
นัก + คำกริยา → คำนาม เช่น	นัก + ร้อง = นักร้อง
	นัก + เรียน = นักเรียน
นัก + คำนาม → คำนาม เช่น	นัก + กีฬา = นักกีฬา
	นัก + กฎหมาย = นักกฎหมาย
การ + คำนาม → คำนาม เช่น	การ + เงิน = การเงิน
	การ + เมือง = การเมือง
การ + คำกริยา → คำนาม เช่น	การ + กิน = การกิน
	การ + ศึกษา = การศึกษา
ชาว + คำนาม → คำนาม เช่น	ชาว + นา = ชาวนา
	ชาว + สวน = ชาวสวน

ลักษณะการเติมคำเข้าข้างหน้า ในภาษาไทยนี้ไม่มีลักษณะของคำที่แสดงให้รู้หน้าที่ของคำที่สัมพันธ์เกี่ยวกับ พจน์ กาล เพศ ฯลฯ เลย ทั้งนี้ เพราะคำแต่ละคำบอกความหมายชัดเจนอยู่แล้ว จะเปลี่ยนแปลงความหมายก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนตำแหน่งของคำเท่านั้น

การศึกษาลักษณะของการลงอุปสรรคในภาษาไทยมีข้อสังเกตในการใช้คำอุปสรรคต่าง ๆ ดังนี้

1. “ความ” ใช้กับคำที่มองเห็นเป็นนามธรรม เช่น ความสุข ความทุกข์ ความฝัน
2. “การ” ใช้กับคำกริยาที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม เช่น การกิน การเดิน การนอน การพูด เป็นต้น
3. “ชาว” เป็นคำศัพท์ที่ใช้ประกอบไว้หน้าคำนามและบ่งบอกถึงสถานภาพของบุคคล หรือกลุ่มชน เช่น ชาวนา ชาวสวน ชาวบ้าน ชาวเมือง เป็นต้น

4. “นัก” ใช้กับคำที่มักแสดงหรือบ่งบอกถึงอาชีพ เช่น นักกีฬา นักเขียน นักร้อง นักเรียน เป็นต้น

5. “โรง” ใช้กับคำหรือพยางค์มักบ่งบอกถึงสถานที่

4.2 การเติมปัจจัยในภาษาไทย

ปัจจัย หมายถึง คำหรือหน่วยคำที่เติมข้างเติมข้างหลังคำเพื่อทำให้หน้าที่ของคำเปลี่ยนไปจากคำนาม กลายเป็นคำกริยาหรือคำประเภทอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันการเติมปัจจัยในภาษาไทยไม่ทำให้คำเหล่านี้แสดงลักษณะทางไวยากรณ์ แสดง พจน์ เพศ กาล บุรุษ และ อื่น ๆ ได้เลย ตัวอย่างการเติมปัจจัยในภาษาไทย ดังต่อไปนี้

คำนาม + กร →	คำนาม เช่น	ฆาต + กร	=	ฆาตกร
		จิตร + กร	=	จิตรกร
คำนาม + ภาพ →	คำนาม เช่น	มโน + ภาพ	=	มโนภาพ
		สมาชิก + ภาพ	=	สมาชิกภาพ
คำนาม + ภาพ →	คำกริยา เช่น	สาระ + ภาพ	=	สารภาพ
		มรณะ + ภาพ	=	มรณภาพ
คำนาม + ภาพ →	คำนาม เช่น	อิสระ + ภาพ	=	อิสรภาพ
		เสถียร + ภาพ	=	เสถียรภาพ
คำวิเศษณ์ + ภาพ →	คำนาม เช่น	เสรี + ภาพ	=	เสรีภาพ
		ทุพพล + ภาพ	=	ทุพพลภาพ
คำนาม + การ →	คำนาม เช่น	จूर + การ	=	จूरการ
		กรรม + การ	=	กรรมการ
คำนาม + กรรม →	คำนาม เช่น	โจร + กรรม	=	โจรกรรม
		ศิลปะ + กรรม	=	ศิลปกรรม

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าคำที่ลงปัจจัยเป็นคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตทั้งหมด

4.3 การเติมอาคมกลางคำในภาษาไทย (Infix)

การเติมอาคมกลางคำ คือ การเติมพยัญชนะระหว่างพยางค์ ซึ่งหมายถึงพยางค์แรกกับพยางค์ตัวที่สอง ภาษาที่เติมอาคมได้ คือ ภาษาบาลีและสันสกฤต หรือภาษากลุ่มมอญ-เขมรที่เป็นประเภทคำ ติดต่อลักษณะอาคมในภาษาบาลีสันสกฤต ดังตัวอย่าง เช่น ส + คม = สังคม ในลักษณะนี้จะเห็นได้ว่าตัว /ง/ คืออาคมที่ลงระหว่างพยางค์

ลักษณะของการลงอาคมคือ การเติมตัวอักษรระหว่างพยางค์ลง ในภาษาไทยยังไม่สามารถจำแนกได้อย่างชัดเจนเหมือนภาษาบาลีและสันสกฤต แต่มีนักภาษาศาสตร์บางท่าน เช่น วิจิตร ภาณุพงศ์ และ อุดม วัชรธรรมสิขิตต์ ได้กำหนดให้คำที่แผลงเป็นคำเติมกลางคำ (Kingkham, W., 2013: 117) ดังตัวอย่าง เช่น

เกิด	→	กำเนิด	
/kə:t/	→	/kamn ə:t/	-amn-
ตรวจ	→	ตำรวจ	
/truat/	→	/tamrùat/	-am-
เสียด	→	สำเนียด	
/sǎiŋ /	→	/sǎmnia ŋ/	-amn-
อวย	→	อำนวย	
/?uay/	→	/?amnuy/	-amn-

ตาราง 1 แสดงลักษณะการเติมคำอุปสรรคปัจจัยและอาคม

ลงเติมคำอุปสรรค	การเติมปัจจัย	การเติมอาคม
/khwa:m/ + $\left[\begin{array}{l} \text{กริยา} \rightarrow \text{คำนาม} \\ \text{คำวิเศษณ์} \end{array} \right.$	$\left. \begin{array}{l} \text{คำนาม} \\ \text{คำวิเศษณ์} \\ \text{คำกริยา} \end{array} \right\} + /phā:p/ \rightarrow \text{คำนาม}$	-amn-
/ka:n/ + $\left[\begin{array}{l} \text{คำกริยา} \rightarrow \text{คำนาม} \\ \text{คำนาม} \end{array} \right.$	คำนาม + /phā:p/ → คำนาม	-am-
/nāk/ + $\left[\begin{array}{l} \text{คำกริยา} \rightarrow \text{คำนาม} \\ \text{คำนาม} \end{array} \right.$	คำนาม + /kɔ:n/ → คำนาม	-mra-
/ro: ŋ / + คำกริยา → คำนาม	คำนาม + /ka:n/ → คำนาม	
/cha:w/ + คำกริยา → คำนาม	คำนาม + /kam/ → คำนาม	

4.4 ภาษาไทยมีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา

ลักษณะเด่นอีกอันหนึ่งของภาษาไทยก็คือ มีการสะกดคำตามแม่สะกดทั้ง 8 แม่ คือ กก กต กบ กม กน เกย กง และแม่ ก กา เมื่อได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างประเทศ คำส่วนใหญ่สะกดไม่ตรงตามมาตราเดิม จึงทำให้ภาษาไทยกลายลักษณะไป (แต่การออกเสียงยังคงใช้ตามแบบภาษาไทย) เช่น

เทนนิส	(ส → ต)
กอล์ฟ	(ล်ฟ → ป)

5. ลักษณะสำคัญของภาษาไตคำตี้และภาษาไทยพวน

ภาษาไตคำตี้มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 17 หน่วยเสียง ได้แก่ /p, ph, t, th, c, k, kh, ?, b, d, m, n, ɲ, ŋ, w, l, y, s, h/ ในขณะที่ภาษาไทยพวนมี 20 หน่วยเสียง ได้แก่ /p, ph, t, th, c, k, kh, ?, b, d, m, n, ɲ, ŋ, f, w, l, y, s, h/ โดยมีหน่วยเสียงเพิ่มจากภาษาไตคำตี้ 3 หน่วยเสียง คือ /b, d, f/ หน่วยเสียงสระในภาษาไตคำตี้พบจำนวน 10 หน่วยเสียง ได้แก่ /i, uu, u, e, ə, o, ɛ, ɔ, a, a:/ ไม่มีหน่วยเสียงสระประสม ในขณะที่ภาษาไทยพวนมีหน่วยเสียงสระ จำนวน 21 หน่วยเสียง ซึ่งมีมากกว่าภาษาไตคำตี้ จำนวน 11 หน่วยเสียง ได้แก่ /i, i:, uu, uu :, u, u:, e, e:, ə, ə:, o, o:, ɛ, ɛ:, ɔ, ɔ:, a และ a:/ และมีหน่วยเสียงสระประสมอีก จำนวน 3 หน่วยเสียง คือ /ia, uua, ua/ ทั้งภาษาไตคำตี้และภาษาไทยพวนมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ จำนวน 6 หน่วยเสียง โดยมีหน่วยเสียงที่แตกต่างกัน คือ หน่วยเสียงเบญจมา (mid-rising) ที่เกิดในภาษาไตคำตี้ ในขณะที่ภาษาไทยพวนเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ (high-level) และหน่วยเสียงที่เหมือนกัน คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ตก (low-falling) หน่วยเสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ (mid-level) หน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น (high-rising) หน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก (high-falling) และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น (low-rising)

5.1 คำประสมในภาษาไทยคำสี่

ตาราง 2 แสดงคำประสมในภาษาไทยคำสี่

คำศัพท์	การถอดเสียง	ความหมาย
หอยตีน	[hóy tín]	รอยเท้า
หลันฉู	[lǎn chǔ]	ข้าศึก
ปะตู	[pǎ: tú]	ประตู
ป่าญึ่ง	[pǎ yíng]	ผู้หญิง
โหเจย	[hǒ cǒy]	หัวใจ
ต่องไหม	[tòng māy]	หิวข้าว
กงก้าว	[kǒngkâ:w]	แมงมุม
กาไล่	[kǎ: lây]	บันได
หมอกฝน	[mǒk phǒn]	หมอก
หมอกมู้	[mǒk mú]	หมอก
เอาตาย	[?ǎw tǎ:y]	ฆ่า
โหนเก่า	[hǒ kàw]	ค้อน
หนับสิง	[nǎp sǐng]	มีด
ข้าวทางเหลย	[khǎw kâ:ng lǒy]	อาหารเช้า
ผมฮอก	[phǒm hǒk]	ผมหงอก
น้ำสาว	[nǎ: sǎw]	น้ำสาว
สาหลัด	[sǎ: lǎt]	ปิ่น
หลินไฟ	[lìn pháy]	เปลว
ลูกเปื้อ	[lúk pǒ]	ลูกสะเ้
มะฮุ้น	[mǎ ?ún]	มะพร้าว
อ็อกแอ๊ก	[?ǒk ?ǎk]	สมบัติ
ปางทราย	[pǎ:ng sǎ:y]	สันดอนทราย
มีเข็ด	[mí khêt]	ไม้ขีด
กากาเหล่	[kǎ:p kâ: lè]	รักแร้

คำศัพท์	การถอดเสียง	ความหมาย
แมงวัน	[mɛ̃ŋ wán]	แมลงวัน
เฮินเม่น	[hɛ̃n mɛ̃n]	กระรอก
ซิมี่	[sɪ mí]	เทียน
มะง่า	[mâ ɲá:]	เมื่อวาน
ฮู่นั่ง	[hû nâŋ]	จุมูก
ลาก่า	[lá: khá:]	ลูกอ่อน
น้ำเขา	[nǎ khǎw]	พวกเขา
นกตุ้	[nôk tũ]	นกเขา
สามขา	[sǎ:m khǎ:]	สามเกอ
มะเขอ	[mǎ khǎ]	มะเขือ
เทนา	[te na]	เขื่อน
คอกตั้งข้าว	[khók tǎŋ khǎw]	คร้ว
น้ำลาย	[nǎm lâ:y]	น้ำลาย
งูเหลือม	[ŋû lǎm]	งูเหลือม
น้ำมัน	[nǎm mán]	น้ำมัน
มะม่อง	[mǎ mǒŋ]	มะม่วง
น้ำมูก	[nǎm múk]	น้ำมูก
มะฮุก	[mâ húk]	พุ่มนี้
เจ้ายา	[cǎw yǎ:]	หมอ
หนูหอก	[nú hók]	กระรอก
โหล่ก่า	[hò lí kǎ:]	ตะเกียบ
ตั้งมีน	[tǎŋ mún]	ทั้งหมด
ปังต้าย	[paŋ ta:y]	กระต่าย
ไม้ซาง	[mày sǎ:ŋ]	ไม้ไผ่
ข้าวหลาม	[khǎw lǎ:m]	ข้าวหลาม
มะซิน	[mâ sún]	วันก่อนเมื่อวาน
อาหม	[?â hǒm]	อัสสัม

คำศัพท์	การถอดเสียง	ความหมาย
เตนา	[té ná:]	คัณนา
ลือกนา	[lǎk ná:]	คัณนา

5.2 คำประสมในภาษาไทยพวน

ตาราง 3 แสดงคำประสมในภาษาไทยพวน

คำศัพท์	การถอดเสียง	ความหมาย
กิ้นล่ง	[kón lôŋ]	ห้องร้อง
ก้วยจ้าว	[kúay ɲá:w]	กล้วยหอม
กวางโตน	[kuan ɬó:n]	ลิงหรือค่าง
ก้วยหล่อ	[kúay lǎ:]	โกยดินออก
กอไฮ	[ko: ha:y]	ต้นไทร
ก่องเข้า	[kò:ŋ khâw]	แอบใส่ข้าวเหนียว
กองฟอน	[ko:ŋ fɔ:n]	ที่เผาศพ
กะโซ่	[ka sô:]	โซงโลง
กะเดิด	[ka dè:t]	ปลากระดี
กะโดน	[ka do:n]	พืชตระกูลจิก
กุ่มเช่า	[kúm khàw]	รวมข้าวเปลือกให้เป็นกอง
ชะโง่ง	[kha no:ŋ]	ลิงโลด
กะเดียม	[ka diam]	จักจี้
ชะญื่อ	[kha nu:]	โรคหืด
คะลำ	[kha lam]	ถื่อ, งด
จ้งหัน	[caŋ hǎn]	อาหารเข้าพระ
ดั่งไฟ	[daŋ fay]	ก่อไฟ
หมาออ	[mà: ʔɔ:]	สับปรด

คำศัพท์	การถอดเสียง	ความหมาย
ตอนขาด	[tɔ:n hâ:t]	ตอนไม่ขาด
ตั้งบาน	[taŋ ba:n]	เครื่องตั้งกาน
ตีบนวด	[tip nûat]	ตลับสีผึ้ง
วิดชี้	[wít khì:]	ส้วม
สมมา	[söm ma:]	ขมา

5.3 ผลการวิจัยการประกอบคำในภาษาไตคำตี้และภาษาไทยพวน

การประกอบคำในภาษาทั้งสองมีการนำคำมูล คือ คำที่มาจากแต่เดิมสองคำมาประสมกันเกิดเป็นคำใหม่ หรือความหมายใหม่ แต่ยังคงรักษาเค้าโครงเดิมของความหมายไว้อยู่ทั้งสองภาษา ส่วนมากในภาษาไตคำตี้จะเป็นคำประสม 2 ส่วน มีคำประสม 3 ส่วน จำนวน 4 คำ ได้แก่ ข้าวทางเหลย, กาบกาเหลล, คอดตั้งข้าว และให้ลี้กำ ขณะที่ในภาษาไทยพวนไม่ปรากฏการใช้คำประสม 3 ส่วน

6. การเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /-k/

การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์และการสร้างคำในภาษาไตคำตี้กับภาษาไทยพวนพบว่า โครงสร้างพยางค์ cvvk ในภาษาไตคำตี้แปรเป็นโครงสร้างพยางค์ cv? ในภาษาไทยพวน โดยหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /-k/ มีการเปลี่ยนแปลงหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายเป็นหน่วยเสียง /-ʔ/ และหน่วยเสียงสระยาวแปรเป็นหน่วยเสียงสระสั้นในพยางค์ที่เป็นคำตายสระเสียงยาว หรือ cvvk → cv? เช่น

ภาษาไตคำตี้			ภาษาไทยพวน	
สาก	[să:k]	→	สะ	[săʔ] ‘สาก’
นุก	[nũk]	→	กะตุ	[kà dùʔ] ‘กระตุก’
เข้าเปิก	[khăwpǎk]	→	เข้าเปืออะ	[khăwpùaʔ] ‘เข้าเปลือก’
กาก	[kă:k]	→	กะ	[kàʔ] ‘กาก’

ภาษาไตคำตี้

ภาษาไทยพวน

เช็ก	[sək]	→	เซื่อะ	[súaʔ]	‘เซื่อะ’
ตอก	[tǎk]	→	เตาะ	[tǎʔ]	‘ตอก’
แตก	[tǎk]	→	แตะ	[tǎʔ]	‘แตก’
นอก	[nók]	→	เนาะ	[nókʔ]	‘นอก’
แขก	[khǎk]	→	แขะ	[khǎʔ]	‘แขก’
ปอก	[pǎk]	→	เปาะ	[pǎʔ]	‘ปอก’
ผาก	[phǎ:k]	→	พะ	[fǎʔ]	‘ผาก’
หมาก	[mǎ:k]	→	หมาะ	[mǎʔ]	‘หมาก’
หมอก	[mǎk]	→	เหมาะ	[mǎʔ]	‘หมอก’
ออก	[ʔǎk]	→	เอาะ	[ʔǎʔ]	‘ออก’

ภาษาไทยพวนมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่เป็นหน่วยเสียงกัก หรือระเบิด สิลิกล (ไม่พ่นลม) ฐานคอหอย [-ʔ] ซึ่งในภาษาไตคำตี้จะเป็นหน่วยเสียงกัก หรือระเบิด สิลิกล (ไม่พ่นลม) ฐานเพดานอ่อน [-k] ซึ่งเป็นลักษณะของการปฏิภาคหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย โดยเกิดกับพยางค์หรือที่สะกดด้วยหน่วยเสียง /-k/ และมีหน่วยสระเสียงยาวประกอบด้วย /a: e: ɔ: u: uua ua ua/ และในหน่วยเสียงสระสั้น คือ /a/ เช่น คำว่า ัง [ŋáʔ] หมายถึง ‘ังด’ ในภาษาไทยมาตรฐาน แต่ในภาษาไทยมาตรฐานคำว่า ‘ังด’ [ŋát] มีหน่วยเสียง [-t] เป็นพยัญชนะท้าย

จากการศึกษาคำผสมหรือการสร้างคำในภาษาไตคำตี้และภาษาไทยพวนมีการสร้างคำแบบการใช้คำมูลเกือบทั้งหมด จากการทบทวนเอกสาร ต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน มีการสร้างคำโดยการเติมคำอุปสรรค มีการเติมปัจจัยและการเติมคำอาคม ซึ่งคำในภาษาไทยมาตรฐาน เป็นการเอาคำศัพท์จากภาษาบาลีสันสกฤต และคำในภาษาเขมรมาใช้ จึงทำให้เห็นการสร้างคำมีวิธีการที่หลากหลาย จากข้อมูลของผลการวิจัย ภาษาไตคำตี้และภาษาไทยพวน ภาษาไทยแท้ เพราะเป็นคำมูลเกือบทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานของ (Kingkham, W. (2013:221-227) ที่กล่าวไว้ในตำราภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

References

- Goswami, S.N. (1998). **Studies in Sino-Tibetan Language**.
Gauhati Assam: Arunoday Press.
- Haas, M. R. (1942). The Use of Numeral Classifiers in Thai. **Vol.18, No.3 Language XVIII**, pp.201-205. New York: New York Press.
- Kingkham, W. (2007). **Phasa tang prathet nai phasa thai** (In Thai) [Foreign Language in Thai]. Bangkok: Kasetsart University Press.
- Kingkham, W. (2013). **Phasa thai thin** (In Thai) [Thai Dialects]. (4thed.). Bangkok: Kasetsart University Press.
- Liangthanom, W. (1989). **Photchananukrom phasa thai phuan** (in Thai) [Dictionary of Thai-Phuan]. Bangkok: Thai-Phuan Foundation.
- Panupong, W. (1971). **Khrong sang phasa thai : rabop waiyakon** (In Thai) [Structure of Thai Language: Grammatical System]. Bangkok: Ramkhamheang University Press.
- The Royal Institute. (2013). **Photchananukrom chabap ratchabandittayasathan phoso 2554** (In Thai) [Dictionary of the Royal Institute 2011 AD]. Bangkok: Nanmeebooks.
- Thonglo, K. (2545). **Lak phasa thai** (In Thai) [Thai Grammar]. (5th ed.). Bangkok: Amon Printing.
- Upakitsinlapasan, Phraya. (1996). **Lak phasa thai** (In Thai) [Thai Grammar]. Bangkok: Thawatthanaphanit.
- Warotamasikkhadit, U. (2513). **Phasasat bueang ton** (In Thai) [Introduction to Linguistics]. Bangkok: Department of Teacher Training.

